

Cluj-Napoca: Un concept integrat de sănătate pentru om, animale și mediu. Un oraș prietenos cu animalele

Cluj-Napoca – One Health. Animal Friendly City

Document strategic pentru gestionarea relației om-animal în context urban

2014-2020

Structură:

1. Analiza preliminară (studii, evoluții, trenduri, date statistice, etc)
2. Analiză SWOT
3. Probleme strategice
4. Strategii sectoriale/priorități strategice
5. Avantaje competitive
6. Programe operaționale

1. Analiza preliminară

A. Studii

Numeroase studii indică faptul că relația om-animal de companie poate avea un impact pozitiv asupra sănătății umane, dezvoltării copiilor și a calității vieții umane în general. Utilizarea câinilor ca animale de companie și de terapie este tot mai mult recunoscută ca un domeniu ce contribuie la îmbunătățirea sănătății umane. Astfel, câinii pot contribui la un stil de viață sănătos și mai fericiți, iar studii recente au arătat beneficiile terapeutice pe care interacțiunea cu animalele le poate aduce unor categorii din populație precum copii, seniori, oameni izolați datorită unor boli stigmatizante (de exemplu, SIDA), sau persoane cu diferite dizabilități (www.who.int). O serie de studii științifice privind efectul animalelor de companie și de terapie asupra dezvoltării psihosociale a copiilor diagnosticați cu autism s-au desfășurat și se desfășoară la Cluj-Napoca (Universitatea Babeș-Bolyai și Asociația Autism Transilvania), iar rezultatele indică beneficii semnificative aduse de prezența câinilor de terapie asupra eficienței programelor standard de îmbunătățire a abilităților sociale, cum ar fi metoda Poveștilor Sociale (Rusu, 2008; Grigore & Rusu, 2014).

Interacțiunea dintre om și animal are un istoric îndelungat, aceasta fiind de multe ori tema multor mituri și legende. De exemplu, în religia Egiptului Antic, pisica, denumită „*mau*” a

fost considerată un simbol important și a fost venerată (Malek, 1997). În ceea ce privește zilele noastre, interacțiunea dintre om și animal a fost investigată științific în contextul teoriilor evoluționiste, etologice (studiul comportamentului uman și animal) și antropologice, mai ales modurile în care oamenii își reprezintă animalele de companie și eforturile pe care le depun pentru a le oferi condiții de viață optime.

Potrivit unei analize realizate de către Asociația American Pet Products Manufacturing (APPMA, 2005), un cetățean american cheltuie în medie aproximativ 1500\$ pe an pentru produse și servicii care vizează animalul de companie. Selbert (2006) a arătat faptul că o treime dintre posesorii de animale își menționează animalul de companie în testament. De asemenea, există date care arată că oamenii sunt mai înclinați să renunțe la fumat datorită efectului nociv pe care fumatul pasiv îl are asupra animalelor de companie, decât datorită efectelor negative pe care fumatul le are asupra propriei persoane (Sellbert, 2006). Aceste informații pot indica importanța pe care oamenii o acordă animalelor de companie și impactul pozitiv pe care acestea îl pot avea în viețile noastre.

Semnificația pe care oamenii o acordă animalelor, sumele de bani pe care le investesc și efortul depus pentru a menține relațiile optime cu animalele de companie subliniază importanța pe care aceste relații o joacă în viața unui om (Cavanaugh, Leonard și Scammon, 2008). Se cunoaște faptul că animalele îndeplinesc roluri diferite în viețile oamenilor. Pentru unii, acestea pot fi utilizate în scopuri practice, utilitare (pentru a munci), cum ar fi de exemplu câinii care sunt utilizați pentru pază, pentru a detecta bombe sau droguri (Derr, 2004; Hirschman, 1994), iar în ultimii ani, s-a dezvoltat tot mai mult domeniul numit terapie asistată de animale, în care activitățile cu câini sunt încorporate în diferite programe terapeutice pentru diverse categorii de beneficiari (www.petpartners.org; Rusu, 2008).

Pe măsură ce oamenii consideră animalele de companie ca fiind parte din familie, natura asocierii se distanțează de scopul utilitar al animalelor și se orientează spre relații sociale autentice (Serpell, 2003). De fapt, potrivit unui studiu realizat de către Barker (1999), oamenii au raportat ca simțindu-se mai apropiați de animalul de companie decât de cel mai apropiat membru al familiei. Pentru unii oameni, animalele de companie contribuie chiar la oferirea unui sens al sinelui (Belk, 1988; Brown, 2004; Sanders, 1990). Astfel, unii oameni se etichetează ca fiind iubitori de animale (Kidd și Kidd, 1980). Mai mult decât atât, potrivit unor studii legătura și relația unică, intimă și emoțională pe care oamenii o împărtășesc cu animalele lor, le oferă acestora sens în viață și o mai bună calitate a vieții (Holbrook, Stephens, Day, Holbrook, Strazar, 2001; Knapp, 1999).

Pentru a avea o relație fericită cu animalele de companie în direcția permițerii apariției efectelor benefice pe care animalele le pot avea asupra noastră, precum și pentru a preveni abandonul și abuzul asupra animalelor de companie, se recomandă asigurarea condițiilor de viață și interacțiune optime în spațiile familiale, publice și instituționale (World Organization for Animal Health; www.oie.int).

Referințe: 1. APPMA. (2006). New survey reveals U.S. pet ownership at all time high; 2. Barker, S. B. (1999). Therapeutic aspects of the human-companion animal interaction. *Psychiatric Times*, 16; 3. Belk, R. W. (1988). Possessions and the extended self. *J Consum Res* September,

15:139–68; **4.** Brown, S-E. (2004). The human–animal bond and self psychology: toward a new understanding. *Soc Anim.*, 12:67–86; **5.** Derr, M. (2004). A dog’s history of America: how our best friend explored, conquered, and settled a continent. *New York: North Point Press*; **6.** Grigore, A. A., Rusu, A.S. (2014). Interaction with a therapy dog enhances the effects of Social Story method in autistic children. *Society & Animals*, 1:1-21; **7.** Hirschman, E. (1994). Consumers and their animal companions. *J Consum Res*, 20:616–32; **8.** Holbrook, M. B, Stephens, D. L, Day, E., Holbrook, S. M, Strazar, G. (2001). A collective stereographic photo essay on key aspects of animal companionship: the truth about dogs and cats. *Acad Market Sci Rev.*, 1; **9.** Kidd, A. H, Kidd, R. M. (1980). Personality characteristics and preferences in pet ownership. *Psychol Rep*, 46:939–49; **10.** Knapp, C. (1999). Pack of two: the intricate bond between people and dogs. *New York: Dell Publishing*; **11.** Malek, J. (1997). The Cat in Ancient Egypt (2nd ed.). *Philadelphia: University of Pennsylvania Press*; **12.** Rusu A.S. (Ed.), 2008. Interacțiunea Om-Animal: Elemente de Etologie Aplicată și Terapie Asistată de Animale. Presa Universitară Clujeană. ISBN 978-973-610-838-9. 150 pagini; **13.** Sanders, C. R. (1990). The animal “other”: self definition, social identity and companion animals. *Adv Consum Res.*, 17:662–8; **14.** Selbert, R. (2002). Pet trend: anthropomorphism. Growth strategies. Santa Monica, CA: La Jolla Institute, 1–2; **15.** World Organization for Animal Health – www.oie.int - accesat în data de 29.04.2014; **16.** Pet Partners Organization (former Delta Society) – www.petpartners.org - accesat în data de 29.04.2014.

B. Cadrul legal/normativ

Legislația națională (<http://www.vier-pfoten.ro/donatii/legislatie/>)

1. Legea 258/2013 pentru modificarea și completarea OUG 155/2001 privind aprobarea programului de gestionare a câinilor fără stăpân: *Obligativitatea sterilizării până în ianuarie 2015 a tuturor câinilor de rasă comună sau metiși; Microciparea tuturor câinilor; Declararea în termen de 7 zile a pierderii, dispariției, morții, donării/vânzării câinelui; Permite autorităților locale eutansasierea câinilor fără stăpân în termen de 14 zile (...)*
2. Normele metodologice de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 155/2001 privind aprobarea programului de gestionare a câinilor fără stăpân.
3. Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 205 din 26 mai 2004 privind protecția animalelor din 15.01 2008.
4. Ordinul nr. 31/2008, Norme metodologice de aplicare ale legii protecției animalelor
5. Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 155/2001 privind aprobarea programului de gestionare a câinilor fără stăpân (Monitorul Oficial nr.289 / 29.04.2002).
6. Legea grădiniilor zoologice și acvariilor publice - (Monitorul Oficial nr.271 / 23.04.2002)

7. Legea privind ratificarea Convenției Europene pentru protecția animalelor de companie, semnată la Strasbourg la 23 iunie 2003 (Monitorul Oficial al României, partea I, Nr. 400/5.V.2004)
8. Declarația universală a drepturilor animalelor
9. Ordonanță de Urgență privind deținerea câinilor agresivi sau periculoși - Monitorul Oficial nr.311 / 10.05.2002

Poliția animalelor

Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor (ANSVSA) va avea în structură o Poliție a Animalelor, care va verifica deținătorii de animale și îi va sancționa pe cei care nu le hrănesc sau le maltratează, prin adoptarea unei hotărâri de Guvern. Poliția Animalelor ar urma să aplice Legea privind protecția animalelor (Legea 205/2004, modificată prin Legea 9/2008), Legea privind câinii fără stăpân (Legea 258/2013 pentru modificarea și completarea OUG 155/2001), precum și Regulamentul (CE) nr. 1/2005 privind protecția animalelor în timpul transportului. În cazul constatării unor fapte de natură penală, această structură va sesiza Poliția Română, în cadrul unui protocol cu Ministerul Afacerilor Interne la care se lucrează de asemenea în prezent. Ca direcție, Poliția Animalelor ar urma să aibă 15 angajați, în afara directorului. De asemenea, fiecare direcție județeană a ANSVSA ar trebui să aibă câte doi - trei angajați cu aceleași atribuții privind protecția animalelor.

Regulamente locale:

HCL 330/1998, modificat prin HCL 89/2010 – Privind creșterea animalelor domestice pe raza municipiului Cluj-Napoca (http://www.primariaclujnapoca.ro/userfiles/files/89_2010.PDF)

- Stabilește zona în care nu pot fi crescute animale domestice, condițiile pentru creșterea câinilor și pisicilor în locuințe colective etc
- Peste 2 animale trebuie acordul asociației de locatari- decizia e contestată de Curtea de Apel - <http://www.stiridecluj.ro/politic/clujenii-pot-creste-in-bloc-cate-animale-vor-curtea-de-apel-a-anulat-o-hotararea-care-limita-numarul-de-caini-pisici-sau-pasari>

HCL 575/2001 privind stabilirea zonelor special amenajate pentru plimbarea câinilor cu stăpâni crescuți în apartamente (http://www.primariaclujnapoca.ro/userfiles/files/HCL%20575_2001.pdf)

- Sunt stabilite zone în care pot fi plimbați câinii, se menționează amenajarea (inclusiv îngrădirea) în termen de 6 luni de la aprobarea HCL (în 2001)

HCL 84/1996 privind creșterea, întreținerea și circulația câinilor în municipiul Cluj-Napoca (http://www.primariaclujnapoca.ro/userfiles/files/HCL%2084_1996.pdf)

- Document cu măsuri care nu mai sunt valabile – toți câinii, indiferent de talie și rasă trebuie purtați cu botniță, stăpânii de câni trebuie să aibă la ei fărâș și mătură pentru a curăța excremențele

C. Statistici

1. Există foarte puține date cu privire la animalele din oraș și zona metropolitană (nu există baze de date și estimări cu privire la animalele de companie).
2. Legea 258/2013 care impune sterilizarea câinilor până în ianuarie 2015 și implantarea de microcipuri – va permite realizarea primei baze de date cu câini/prorietari identificați pe baza microcipurilor.
3. La Cluj-Napoca, față de alte orașe din țară, numărul câinilor din adăposturi este mai mic; de asemenea, numărul persoanelor mușcate de câini este mai mic la Cluj-Napoca în comparație cu alte orașe (<http://www.mediafax.ro/social/situatia-cainilor-fara-stapan-in-marile-orase-zeci-de-cazuri-de-persoane-muscate-sunt-raportate-in-fiecare-luna-11292314>) - analiza preliminară pentru Strategia Municipiului Cluj-Napoca, <http://cmpg.ro/?p=94>; Tabel 1).

Tabel 1. Numărul persoanelor agresate de câini comunitari și costul tratării acestora (Cluj-Napoca, 2008-20012).

Spitalul Clinic de Boli Infecțioase Cluj-Napoca	2008	2009	2010	2011	2012
Nr. persoane rănite de câini comunitari	846	884	870	725	865
Costul total al tratamentelor	339.066 lei	350.946 lei	345.178 lei	287.646 lei	343.310 lei
Costul mediu de persoană al tratamentelor pentru tratarea rănilor provocate de câini este de 400 lei.					

2. Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
<p>- singurul curs post-universitar de formare profesională în domeniul Terapiei și Activităților Asistate de Animale (oferit de către Universitatea Babeș-Bolyai, în colaborare cu Universtatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Cluj-Napoca).</p> <p>- singurul Institut de Cercetare a Interacțiunii Om-Animal din România (www.icioa.ro) - consorțiu format din UBB-USAMV CN-Zoo Turda.</p>	<p>- există doar o singură zonă destinată plimbarii câinilor fără leșă, care este greu accesibilă, mai ales pentru persoanele de vârstă a treia; de asemenea, zona nu permite accesul cu autoturismul (în cazul persoanelor care își transportă câinii până în acea locație) și nu are spații de parcare.</p> <p>- imaginea eronată a deținătorilor de câini (stereotipuri adesea vehiculate: <i>deținătorii de câini iubesc mai mult animalele decât copiii, nu le</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> - existența unor programe de intervenții asistate de animale (Program anti-stres pentru studenți – Vivariul UBB, Asociația Autism Transilvania, Școli Speciale, Clinica de Psihiatrie Adulti – UMF Cluj-Napoca, Caritas etc.) - existența ONG-urilor active în formarea câinilor de terapie și a echipelor de intervenții asistate de animale (ex. Asociația Dog Assist) - echipe interdisciplinare de optimizare a interacțiunii om-animal (medici veterinari, psihologi și biologi) - Cluj-Napoca este un oraș cu mulți tineri, iubitori de animale și natură în general. - ONG-uri active in domeniul deținerii responsabile a animalelor de companie și a promovării responsabilității civice (ex. Arca lui Noe, Trei Frați Pătați, Nuca) - numărul scăzut al animalelor fără stăpân în Cluj-Napoca, în comparație cu alte orașe din România 	<p><i>pasă decât de câinii lor etc.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - lipsa coșurilor de gunoi in multe zone unde sunt plimbați câinii. - lipsa informațiilor clare privind legislația plimbatului cu sau fără lesă a câinilor în anumite spatii verzi, parcuri etc. - mediatizarea excesivă a accidentelor negative cu câini - nivel eterogen de educație a populației în ceea ce privește deținerea responsabilă a animalelor de companie (în special cele exotice – riscuri de abandon) - nivel scăzut de cunoștințe privind deținerea responsabilă - studenții nu pot sa vină la facultate cu animalele de companie (Cluj-Napoca = oraș universitar) și nu există camere/cămine care să permită deținerea animalelor de companie. - lipsa facilităților pentru câini ghizi în magazine, pe stradă, etc - nu există facilități pentru câinii turiștilor/vizitatorilor/ artiștilor pe perioada mega-evenimentelor (mai ales pentru anul 2015 - Capitala Europeană a Tineretului – Cluj-Napoca) - puține hoteluri oferă accesul animalelor de companie pentru turiști / oameni de afaceri / artiști / universitari (care vizitează orașul cu ocazia unor evenimente sau mega-evenimente)
---	--

Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - există multe zone verzi în jurul orașului - existența specialiștilor și a interseului pentru programe de educație în privința interacțiunii corecte cu animalele și a deținerii responsabile a animalelor - programele de cercetare universitară în domeniu - realizarea unei prime baze de date cu privire la animalele de companie – conf legii 258/2013 - Atragerea de fonduri europene pentru facilitățile necesare acomodării animalelor în oraș - prezența și activitatea ICIOA, UBB, USAMV CN, Dog Assist și a ONG-urilor din domeniul protecția animalelor - numărul mare de festivaluri organizate în Cluj - oportunitate pentru a face educație ecologică. - Derularea unor mega-evenimente – Cluj-Napoca = Capitală Europeană a Tineretului 2015. - candidatura orașului la titlul de Capitală Culturală Europeană și interesului orașului de a adopta criteriile unui oraș european. - Proiectul de Buget Participativ care permite locuitorilor unor cartiere să solicite îmbunătățirea infrastructurii pentru socializarea animalelor și reabilitarea socială a unor spații. 	<ul style="list-style-type: none"> - crearea sau amplificarea unor conflicte între posesorii de câini și cetățenii care nu dețin animale de companie - creșterea numărului de câini comunitari și abandonati - costul ridicat al serviciilor obligatorii și lipsa unor reduceri (facilități) pentru oamenii cu venituri mici sau pentru cazurile sociale. - lipsa consultării experților (biologi, etologi, veterinari, specialiști în domeniul bunăstării animalelor, specialiști în sănătate) în cazul luării de decizii pentru managementul animalelor sau în situații de criză, precum și în elaborarea hotărârilor legislative. - mediatizarea excesivă a cazurilor negative de interacțiune om-animal (mușcături letale). - gestionarea neadecvată a problemei câinilor fără stăpâni - distrugerea habitatului natural al animalelor sălbatice din zona metropolitană.

3. Probleme strategice

A. Analiza problemelor asociate cu deținerea animalelor de companie în zonele urbane

Categoriile de probleme asociate:

- (1) **Zgomote** – lătrături/urlete în locuințe și spații publice (câini), mieunat în timpul perioadei de împerechere (pisici). La nivel internațional, zgomotele produse de animalele de companie (mai ales în perioada de reproducere) sunt cauzele celor mai comune plângeri adresate autorităților locale. Plângeri frecvente – în apropierea adăposturilor.
- (2) **Distrușgerea și infestarea spațiilor publice** – săpat, infecții zoonotice asociate fecalelor, lipsa de colectare a fecalelor și lipsa unor spații marcate și ușor accesibile pentru depozitarea fecalelor, precum și a unui sistem de distrugere a acestora.
- (3) **Miros** – plângerile apar de obicei în relație cu adăposturile sau curțile în care sunt adăpostite prea multe animale.
- (4) **Comportamente specifice speciei**

Prădare – câinii organizați în haite pot prăda animale de fermă sau domestice, pisicile – pot prăda fauna locală, în special păsări (comportamentul de prădare – parte naturală a repertoriului comportamental – se poate diminua frecvența, dar nu poate fi eliminat complet). Nu există încă date clare privind frecvența și impactul prădării asupra faunei locale între animale cu stăpân și fără stăpân. De asemenea – câinii și pisicile pot colecta animale moarte sau ranite (curăța mediul) – rol de “gunoieri naturali”.

Atacuri și mușcături – evenimente foarte mediatizate – a crescut aparent numărul atacurilor și mușcăturilor în mediul urban din partea câinilor fără stăpân (rapoarte din media la nivel internațional – însă sursele nu sunt întotdeauna controlate) – puternică încărcătură emoțională a evenimentelor. În realitate, statisticile veterinare și etologice indică faptul că între 65-93% din atacurile câinilor asupra oamenilor au loc chiar în curțile sau locuințele proprii (Podberscek & Blackshaw 1990). În ciuda opiniei general vehiculate, câinii fără stăpân manifestă episoade mai rare de agresivitate decât câinii cu stăpân (Beck 1979). Veterinarii din Cluj-Napoca ar putea în viitor colecta date legate de cele mai frecvente tipuri de agresivitate, pentru a putea elabora strategii specifice de prevenție: față de oameni (adulți, varstnici), față de copii, față de alți câini, față de pisici, față de găini – o astfel de statistică ar permite implementarea unor strategii optime de prevenție, prin educație și management comportamental.

Zoonoze – rabia pare să fie sub control în orașul nostru (nu au apărut cazuri mediatizate în ultimii ani), dar sunt alte zoonoze identificate în spațiile de joacă ale copiilor (există studii elaborate de specialiștii de la Facultatea de Medicină Veterinară, USAMV CN).

Animale pierdute sau fără stăpâni - mai multe categorii: animale cu stăpân (plimbărețe, explorează spațiul în timpul perioadei de reproducere, pierdute, abandonate), niciodată deținute de vreo persoană, “semi-deținute” – nu au stăpâni, dar sunt hrănite aleator, mai ales în fața spațiilor de depozitare a resturilor menajere sau în cartiere (în fața blocurilor) și animale complet independente față de interacțiunea directă cu oamenii.

Competiția pentru spațiu de plimbare / antrenament – exista tendința ca unii deținători să utilizeze spațiile publice (parcuri, locuri de joacă) ca spații pentru a-și antrena câinii, putând interfera neplăcut cu alte persoane cu animale de companie, care doresc doar să se relaxeze cu câinii lor. În Cluj-Napoca – există “agility parks” (parcuri pentru antrenament sportiv pentru câini) – ex. Pet Joy – numărul acestor spații ar putea crește în orașul nostru

B. Probleme strategice :

1. Spații neadecvate de plimbare a câinilor (off leash zones)

- Nu sunt în toate zonele (ex. Mărăști, Centru, Zorilor)
- Nu sunt amenajate și semnalizate corespunzător
- Există zone de conflict între oamenii cu câini și cei fără câini
- Zone restricționate pentru accesul cu animale în mare parte din oraș (parcuri).

2. Lipsa comportamentului responsabil al proprietarilor de animale de companie

- Nivel redus de educație în ceea ce privește deținerea animalelor de companie, nevoile de viață ale unui animal și asigurarea unui nivel optim de calitate a vieții.
- Informare insuficientă legată de alegerea animalului potrivit.
- Numărul relativ mare de cazuri de abandon sau cruzime împotriva animalelor.
- Incidența cazurilor de mușcături (prevenție și intervenție în situații de criză).

3. Nivelul redus de educație și cunoaștere a animalelor de către populația generală (stereotipuri, comportamente neadecvate, conflicte).

4. Lipsa facilităților urbane pentru câinii ghizi pentru persoanele cu dizabilități (transport public, acces în magazine, localuri publice etc).

5. Cadrul legal și normativ cu privire la acomodarea urbană a animalelor – învechit/neadecvat (HCL 84/1996), neadecvarea la legislația europeană cu privire la bunăstarea animalelor; costurile mari de întreținere a animalelor datorită condițiilor impuse prin lege (Legea 258/2013 – sterilizare, microcipare, etc).

6. Situația generală a câinilor fără stăpân – deși mai bună decât în alte locuri, există încă un număr mare de animale fără stăpân, condițiile de la ecarisaj sunt modeste, numărul relativ mic de adopții etc

7. Lipsa cooperării între instituțiile administrației și experții în etologi/biologi/relație om-animal

4. Politici sectoriale și priorități strategice

A. One Health – Abordare integrată și interdisciplinară pentru asigurarea sănătății oamenilor, animalelor și mediului

În conformitate cu conceptul One Health promovat de Organizația Mondială a Sănătății (<http://www.onehealthinitiative.com>), animalele de companie nu ar trebui văzute ca un lux, ci ca o componentă normală a unei comunități umane. **Conceptul One Health** (O singură sănătate) se dorește a deveni o strategie globală de colaborare și comunicare interdisciplinară în ceea ce privește sănătatea oamenilor, a animalelor și a mediului în care trăiesc aceștia (<http://www.onehealthinitiative.com>). Conceptul are aplicabilitate tot mai mare în contextul urbanizării masive, al creșterii rezistenței unor agenți zoonotici (virusi, paraziți), diminuării masive a habitatului animalelor sălbatice, schimbărilor climatice, defrișărilor masive, dar și în contextul creșterii accesului la informație.

A1. Îmbunătățirea cadrului normativ (prin reglementări ale autorităților locale) cu privire la acomodarea urbană a animalelor

A2. Dezvoltarea facilităților urbane pentru accesul câinii ghizi pentru persoanele cu dizabilități

B. Animal friendly city – un oraș prietenos cu animalele, în care bunăstarea animalelor și relația armonioasă om-animal este un indicator al calității vieții și dezvoltării comunității

B1. Îmbunătățirea infrastructurii urbane și a condițiilor legate de plimbarea câinilor de companie

B2. Creșterea nivelului de educație cu privire la interacțiunea om-animal – deținerea responsabilă de animale, cunoașterea comportamentului animalelor din mediul urban etc

B3. Îmbunătățirea situației câinilor fără stăpân și a animalelor sălbatice din zona metropolitană

5. Avantaje competitive

Față de alte orașe din România, Cluj-Napoca are următoarele avantaje în ceea ce privește relația om-animal:

- excelență academică în domeniul relației om-animal – USAMV CN, UBB, și colaborarea inter-instituțională prin ICIOA (Institutul de Cercetare a Interacțiunii Om-Animal; www.icioa.ro).
- la Cluj-Napoca se desfășoară singurul curs de formare universitară în domeniul terapiei și activităților asistate de animale pentru persoane cu nevoi speciale (Universitatea Babeș-Bolyai, în colaborare cu Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară).

- suprafața mare de arii verzi și împădurite din jurul orașului, fauna bogată a zonei
- gestionarea mai eficientă decât în alte orașe a câinilor fără stăpân, abandonați sau pierduți.
- activitatea ONG-urilor în domeniul protecției animalelor (exemple: Asociația Arca lui Noe, Asociația Nuca, Asociația Trei Frați Pătați) și în domeniul formării echipelor de activități și terapie asistată de câini (Asociația Dog Assist).

6. Programe operaționale

1. Înființarea unei comisii interdisciplinare cu experți din domeniul biologiei/ etologiei, psihologiei, ecologiei care să lucreze împreună cu instituțiile abilitate ale administrației locale **pentru gestionarea corectă și eficientă a aspectelor legate de relația om-animale în mediul urban.**

2. Program de conștientizare și educare a populației generale cu privire la relația om-animale

- copii – este nevoie de educație timpurie a atitudinilor și cunoștințelor legate de managementul interacțiunii om-animale – învățarea respectului și conștientizarea responsabilității pentru animale. Se pot realiza programe în școli, fie prin inserție curriculară a unor astfel de elemente, fie prin programe oferite în cadrul unor proiecte realizate cu ajutorul studenților, voluntari, ONG-uri etc.
- adulți și persoane în vârstă (deținători de animale și persoane care nu dețin animale) - există adesea conflicte între așteptările comunității față de animalele de companie (ex. lipsa fecalelor din spații publice, acces limitat în parcuri, purtarea obligatorie a botniței etc.) și așteptările legate de confortul animalelor de companie la nivelul persoanelor care dețin animale.
- găsirea unor căi de comunicare și informare sistematică legată de schimbările la nivel de atitudini și așteptări ale persoanelor care nu dețin animale de companie, dar care sunt adesea mai vocale decât cele deținătoare de companie, mai ales dacă apar episoade puternic mediatizate (exemplu, cazuri de mușcături letale asupra copiilor).
- media: reclame audio și vizuale, știri, emisiuni informative (în Cluj-Napoca există interes media mare față de evenimentele de tip interacțiune om-animale), ziare, pliante, aplicații smart-phone cu informații despre evenimente de educație, consiliere comportamentală, Puppy Parties, vaccinări gratuite etc.
- seminarii, workshopuri adresate în locații specifice, pentru categorii specifice de beneficiari (ex. Unele companii sau asociații doresc să organizeze Pet Day în spațiile proprii), semne și plăcuțe informative ușor de citit - prin oraș, parcuri, în școli primare, licee, în jurul blocurilor etc.

3. Program de promovare a conceptului de *deținere responsabilă a animalelor de companie*

- dezvoltarea unor programe de educație în privința interacțiunii corecte cu animalele și a deținerii responsabile a animalelor, cu impact asupra prevenției abandonului și a atacurilor.
- campanii de informare a publicului privind drepturile și obligațiile detinatorilor de animale (campanii pentru toate categoriile de vârstă).
- utilizarea punctelor de informare și consiliere legate de managementul interacțiunii om-animal.
- organizarea periodică de "puppy party" - ca metodă de educare a stăpânilor și a câinilor.

4. Îmbunătățirea infrastructurii urbane pentru plimbarea și socializarea animalelor

- diluarea (prin informare și activități interactive comune) a delimitării non-constructive a spațiilor urbane de plimbare între "zone cu câini" și "zone fără câini.
- crearea de noi zone și extinderea zonelor de tip "fără lesă" și "socializare", având în vedere efectele benefice ale unor astfel de zone și activități la nivel de bunăstare umană și animală (sănătate fizică și psiho-socială)
- crearea de spații pentru necesitățile minime ale întreținerii urbane a animalelor, în toate zonele orașului
- amenajarea adecvată a spațiilor – coșuri de gunoi, împrejmuire, apă etc
- "toalete pentru căței" în parcuri (Doggie toilets) – idee de succes în parcurile și grădinile din Franța, unde distrugerea spațiilor verzi de către câini era o problemă
- semnalarea localurilor care permit accesul câinilor, prin crearea unor materiale informative (stickers).

5. Program de dezvoltare a facilităților și condițiilor pentru utilizarea optimă a câinilor ghizi și animalelor de terapie

- oferirea accesului în mijloace de transport și în instituții publice a câinilor ghizi și a câinilor de terapie, respectându-se regulile de igienă cerute la nivel internațional și național (carnet de sănătate la zi, dresaj de obediență etc.).
- informarea publicului față de hotărârile legislative privind câinii ghizi.
- accesibilizarea socială a spațiilor publice și comerciale pentru persoanele cu dizabilități și animalele însoțitoare.

6. Program de asigurare/garantare a bunăstării animalelor în contextul urban

- revizuirea cadrului normativ și a regulamentelor locale cu privire la animale.

- promovarea ideii de Poliția Animalelor și găsierea unei strategii de a o face funcțională (eventual prin implicare de voluntari, la început, cu găsierea unor aplicații de proiecte pentru a o susține în viitor).
- campanii de internalizare și preluare a standardelor europene privind bunăstarea animalelor (Comisia Europeană și Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor).

7. Program de identificare și monitorizare a animalelor

- identificarea prin microcipuri – eficiența acestei metode este încă investigată; este relativ costisitoare și necesită o vizită la veterinar, pe care unele persoane nu și-o permit financiar. Utilizarea zgărzilor și a plăcuțelor de identificare – mai puțin costisitoare (riscuri – zgărda poate fi ușor scoasă). În Australia – identificarea permite readucerea câinilor găsiți direct la stăpân (nu la un adăpost) – ceea ce permite *consiliere directă* a stăpânului față-în-față, astfel încât să se prevină astfel de evenimente în viitor. De asemenea, o astfel de procedură permite aplicarea eficientă a sancțiunilor, dacă există cadru legislativ pentru acest lucru.

8. Serie de evenimente urbane de facilitare a interacțiunii om-animale

- *Ziua Interacțiunii Om-Animal (ZIOA)* - evenimentul se poate organiza în cât mai multe contexte urbane, având în vedere justificarea multi-funcționalității și a impactului acestui tip de eveniment la nivel individual și comunitate: cooperare între ONG-uri și universități la nivel de găsiere de soluții viabile pentru managementul atitudinilor și comportamentelor față de animalele de companie, educație ecologică interactivă, educația comportamentelor prosoziale, a respectului față de animale, responsabilizarea copiilor și a altor categorii de vârstă față de animale, educație interactivă, îmbogățire comportamentală etc.

9. Program on-line de consiliere comportamentală pentru deținătorii animalelor de companie (prin implicarea ICIOA, UBB, USAMV CN, Dog Assist și ONG-urile de protecția animalelor).

10. Program de accesibilizare a orașului pentru deținătorii de animale

- crearea unui cămin pentru studenții care doresc să își aduca animalele de companie la Cluj-Napoca (eventual un cămin la nivel de consorțiu între universități).
- crearea unei baze de date cu hotelurile care oferă cazare pentru turiști cu animale de companie
- facilități pentru îngrijirea temporară animalelor de companie (ex. animalele turiștilor care participă la evenimente etc).

11. Dezvoltarea unui parc pentru câini (dog-park) - conceptul de dog-park presupune și oferire de consiliere comportamentală de către specialiști (atrageră de fonduri europene).

12. Program de facilități pentru deținătorii de animale

- implicarea studenților de la USAMV CN (sub formă de ore de practică creditate, în contextul legislativ aflat în vigoare) în sterilizarea animalelor persoanelor cu venituri

mici, sau cele care sunt in managementul ONG-urilor și eventual scrierea unor proiecte de finanțare pentru achiziția unor laboratoare mobile de sterilizare.

Membrii grupului de lucru:

Alina S. Rusu (Conf. Univ. Dr., Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai și Institutul de Cercetare a Interacțiunii Om-Animal)

Vlad Vancia (drd., Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară și Institutul de Cercetare a Interacțiunii Om-Animal)

Rarița Zbranca (director AltArt Foundation, Cluj-Napoca)

Aprilie 2014